

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: T. L.
e. č. X
st. přísl. X
t. č. pobytem X

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA11-ZA22-2020,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA11-ZA22-2020, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včas podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“ nebo „zdejší soud“) žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2020, č. j. OAM-391/ZA-ZA11-ZA22-2020, e. č. B009664 (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byla její žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle

ust. § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“).

II. Napadené rozhodnutí

2. Žalovaný v rámci odůvodnění napadeného rozhodnutí nejprve zrekapituloval obsah správního spisu a dosavadní průběh řízení. Následně se již zabýval tím, proč postupoval podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu a žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou zamítl. Konkrétně žalovaný uvedl, že vycházel z výpovědi žalobkyně a dvou informací o zemi původu. Z těchto tvrzení žalovaný dovodil, že důvodem pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je neúspěšná žádost o udělení dlouhodobého pobytu za účelem sloučení rodiny se synem, který zde má trvalý pobyt (M. K., nar. X).
3. V této souvislosti žalovaný zdůraznil, že Ukrajina je s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti považována za bezpečnou zemi původu. Na základě opatřených informací pak žalovaný mimo jiné doplnil, že ukrajinská vláda má pod kontrolou fungování bezpečnostních složek na území daného státu, a to s výjimkou výše uvedených oblastí. Ve vztahu k výpovědi žalobkyně bylo v odůvodnění napadeného rozhodnutí poukázáno na skutečnost, že bezpečnostní situace na Ukrajině se od roku 2015 výrazně zklidnila, přičemž zůstává napjatá pouze ve východních částech, tedy na tzv. linii dotyku.
4. Žalobkyně pobývala před odchodem z vlasti ve Ivanofrankivské oblasti, která je zcela pod kontrolou centrální ukrajinské vlády. V zemi původu žalobkyně neměla žádné problémy a žádost o udělení mezinárodní ochrany podala výlučně za účelem legalizace pobytu na českém území poté, co byla její žádost o udělení dlouhodobého pobytu zamítnuta. Ve vycestování žalobkyni nebrání ani opatření spojená se šířením onemocnění Covid-19, neboť Ukrajina již hraniční přechody otevřela.
5. Závěrem žalovaný zdůraznil, že žalobkyně nevyvrátila domněnku pojetí Ukrajiny jako bezpečné země původu, protože byly splněny zákonné podmínky k tomu, aby byla její žádost jako zjevně nedůvodná zamítnuta.

III. Žaloba

6. V žalobě bylo nejprve v obecné rovině namítáno, že žalovaný postupoval nesprávně, pokud posoudil žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou. V této souvislosti bylo argumentováno tím, že žalovaný si neopatřil dostatek aktuálních informací o zemi původu, přičemž nezjistil skutkový stav věci bez důvodných pochybností. Podkladem pro rozhodnutí byla pouze jedna informace o zemi původu, která však ve vztahu k dané žádosti neobsahuje relevantní údaje. Žalobkyně navíc považuje danou informaci nejen za neaktuální, ale také za neobjektivní, protože byla cíleně vytvořena za účelem zařazení Ukrajiny na seznam bezpečných zemí původu.
7. K tomu žalobkyně doplnila, že je povinností správního orgánu zjistit skutkový stav věci bez důvodných pochybností, přestože je na žadatele pocházejících ze zemí, které jsou považovány za bezpečné, kladeno zvýšené důkazní břemeno. Ve vztahu k případu žalobkyně pak bylo na místě zohlednit její rodinné poměry, neboť se na území České

republiky nachází celá její rodina, včetně nezletilých dětí. Přestože soukromé a rodinné poměry nelze obecně považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany, je třeba vzít do úvahy bezpečnostní situaci na Ukrajině a omezení spojené se šířením onemocnění Covid-19.

8. Z těchto důvodů žalobkyně navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že s podanou žalobou nesouhlasí. Co se týče uplatněných námitek, žalovaný k tomu doplnil, že skutkový stav byl spolehlivě zjištěn, a to na základě aktuálních zpráv o zemi původu. Byly pak splněny rovněž další podmínky pro posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné.
10. K tomu žalovaný doplnil, že sama žalobkyně uvedla jako důvod k podání žádosti o mezinárodní ochranu důvody spojené s její snahou o legalizaci pobytu za účelem sloučení rodiny, čehož se jí nepodařilo dosáhnout v režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Naopak žalobkyně neměla žádné problémy se státními orgány na Ukrajině, kterou lze všeobecně považovat za bezpečnou zemi původu. Institut mezinárodní ochrany je určen pouze k řešení specifických životních situací, aniž by ho bylo možné zneužívat za účelem získání pobytového oprávnění.
11. Co se týče námitek nedostatečného zjištění skutkového stavu věci, žalobkyně se s podklady pro rozhodnutí seznámila, ale jejich doplnění nenavrhovala. Utváření soukromého a rodinného života nemusí být podle žalovaného svázáno s územím konkrétního státu, přičemž nelze v souladu s ustálenou judikaturou opomenout ani cílené vytváření rodinných vazeb v době, kdy je pobytová situace žadatele nejistá.
12. Na základě výše uvedeného žalovaný krajskému soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V. Správní spis

13. Ve správním spisu se nachází zejména předávací protokol, záznam o poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu a protokol o pohovoru k dané žádosti ze dne 16. 7. 2020.
14. Z uvedených podkladů vyplývá, že žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu proto, že byla zamítnuta její žádost o udělení pobytového oprávnění, prostřednictvím níž usilovala o sloučení se svým synem a partnerem. Do protokolu žalobkyně dále uvedla, že na území České republiky již v minulosti pobývala, byť nelegálně. Opakovaně se sem vracela. Na Ukrajině jsou špatné životní podmínky. V České republice žalobkyně bydlí se svým synem a přítelem. Chtěla by zde v budoucnu žít a pracovat. V souvislosti s případným vycestováním žalobkyně dále poukázala na uzavření hranic v důsledku šíření onemocnění Covid-19.

15. Za účelem posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly do správního spisu založeny Informace OAMP ze dne 25. 4. 2020 – Ukrajina – Situace v zemi a Informace OAMP ze dne 15. 7. 2019 – Ukrajina – Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu. Z protokolu ze dne 17. 7. 2020 dále vyplývá, že žalobkyně využila svého práva seznámit se s podklady pro rozhodnutí, ale jejich doplnění nenavrhovala. Následně bylo vydáno napadené rozhodnutí, které je v současné době předmětem soudního přezkumu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

21. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (ust. § 65 odst. 1 s. ř. s.), ve lhůtě stanovené v ust. § 32 odst. 1 zákona o azylu.
22. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice), tedy ke dni svého rozhodování.
23. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.
24. Žaloba je důvodná.
25. Žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu byla žalovaným posouzena jako zjevně nedůvodná mimo jiné s odkazem na skutečnost, že nevyvrátila domněnku, podle které se Ukrajina (s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou ruských separatistů) považuje za bezpečnou zemi původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu ve spojení s § 2 bodu 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců.
26. Pokud by krajský soud rozhodoval podle skutkového stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí, žalovaný by měl zřejmě pravdu, že ve vztahu k žalobkyni je Ukrajina bezpečná. Z opatřených informací o zemi původu totiž vyplývalo, že ozbrojený konflikt na Ukrajině nelze považovat za totální, protože se omezuje na pouze východní části země, ze kterých žalobkyně nepochází.
27. Z toho důvodu musí dát zdejší soud žalovanému za pravdu v tom, že v době jeho rozhodování situace na Ukrajině i přes přítomnost ruských vojsk na jejích hranicích a vzrůstající napětí nebyla vyostřená natolik, aby sama o sobě vedla k nemožnosti i nadále Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu ve vztahu k žadatelům pocházejícím z oblastí pod kontrolou centrální vlády. To se však změnilo ve čtvrtek 24. 2. 2022, kdy na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl mezinárodní ozbrojený konflikt, který stále přetrvává a jehož další vývoj, včetně rychlé eskalace, nelze předvídat. Jedná se o všeobecně známou a veřejně dohledatelnou informaci, kterou krajský soud nepovažuje za nutnou dokazovat při jednání (k vývoji válečného konfliktu viz např. <https://www.e15.cz/ukrajina-vs-rusko-konflikt-valka-aktualne>).
28. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I

procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje.

29. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35; odkazovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná na www.nssoud.cz).
30. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16; dostupný na <https://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>).
31. Ačkoliv žalobkyně uváděla v žádosti o mezinárodní ochranu pouze důvody rodinného a ekonomického charakteru, není pochyb o tom, že si nemohla být v průběhu správního řízení či při následném podání žaloby eskalace ozbrojeného konfliktu na Ukrajině vědoma. Přestože z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlídnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině tak podle krajského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel z vlastní iniciativy zohlednit.
32. Závěrem krajský soud dodává, že zatím nijak nehodnotí intenzitu ozbrojeného konfliktu odehrávající se na Ukrajině. Tato nelehká úloha bude v dalším řízení na žalovaném. Boje na Ukrajině se však již prokazatelně neomezují „pouze“ na část Doněcké a Luhanské oblasti, ale dotýkají se bezprostředně velké části jejího území, včetně hlavního města Kyjeva. Jedná se o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobkyně, že rozhodnutí žalovaného nemůže obstát, neboť se zakládá na podkladech, které nelze stran bezpečnostní situace na Ukrajině nadále považovat za aktuální.
33. Ve vztahu k azylovému příběhu žalobkyně dále krajský soud dodává, že i k datu vydání napadeného rozhodnutí by bylo nutno považovat aplikaci konceptu bezpečné země, resp. zjevně nedůvodné žádosti jako mimoběžný. Důvodem je skutečnost, že žalobkyně vůbec netvrdila, že by jí v zemi původu hrozilo pronásledování či vážná

újma. Jediným důvodem její žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla její snaha o sloučení rodiny, tedy získání pobytového statusu v ČR, aby tu mohla pobývat se svým nezletilým synem M. a jeho otcem.

34. Takové důvody lze podřadit pod stále existující „národní“ důvod pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. K tomu krajský soud upozorňuje na rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 2. 2022, č.j. 41 Az 4/2021-23, v němž krajský soud dospěl k závěru, že *pokud žadatel o mezinárodní ochranu opře o čl. 8 Úmluvy a vznese důvody spadající pod definici vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, aplikovat koncept bezpečné země původu a chtít po něm, aby tedy vyvracel domněnku bezpečnosti země původu.*
35. Krajský soud v předmětné věci odkazuje na polemiku obsaženou v citovaném rozsudku a uvádí, že je třeba, aby v dalším řízení i tuto rovinu problému žalovaný uvažil znovu a přihlédl k závěrům tohoto rozsudku, s nimiž se krajský soud ztotožňuje.

VII. Závěr a náklady řízení

36. Krajský soud přistoupil v souladu s čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice ke zrušení napadeného rozhodnutí z důvodu následné a svoji povahou zásadní změny bezpečnostní situace na Ukrajině, kterou žalovaný nemohl legitimně předvídat a zohlednit (výrok I.).
37. Za této situace bude skutkový stav, který žalovaný vzal za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění. Proto krajský soud žalovanému ukládá, aby opětovně a na základě aktuálních informací o bezpečnostní situaci v zemi původu žalobkyně posoudil, zda jsou v jejím případě dány důvody pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Tímto právním názorem krajského soudu je správní orgán v dalším řízení vázán (ust. § 78 odst. 5 s. ř. s.).
38. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť úspěšné žalobkyni nevznikly žádné náklady řízení a ani jejich přiznání nepožadovala. Proto krajský soud žádnou náhradu nákladů úspěšné žalobkyni nepřiznal. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, protože nemá právo na náhradu nákladů řízení. Z uvedených důvodů bylo o náhradě nákladů rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 25. dubna 2022

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce